

Pyhien juhlina. Tunnustaja(t)

Slaavilaisen perinteen mukaista yhden tunnustajan juhlan tekstejä en löytänyt.

Yhden tunnustajan juhlan aamupalveluksen evankeliumi (kreikkalainen perinne)

Luuk. 12: 8 – 12

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Minä sanon teille: Joka tunnustautuu minun omakseni ihmisten edessä, sen on Ihmisen Poika tunnustava omakseen Jumalan enkelien edessä. Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, se tullaan kieltämään Jumalan enkelien edessä. Ja jokaiselle joka sanoo jotakin Ihmisen Poikaa vastaan, annetaan anteeksi, mutta sille, joka herjaa Pyhää Henkeä, ei anteeksi anneta. ”Kun teitä kuljetetaan synagogiin ja viranomaisten ja esivallan eteen, älkää olko huolissanne siitä, mitä puhutte ja miten puolustatte itseänne. Kun se hetki tulee, Pyhä Henki neuvoo, mitä teidän on sanottava.”

Meidän on pelottomasti tunnustauduttava Kristuksen omaksi. Me emme saa kieltää Häntä. Jos me kiellämme Kristuksen, me samalla kiellämme itseltämme pelastuksen. Mutta tässä ei kehoiteta etsimään kuolemaa. Mahdollisten vainojen aikana voi paeta, piiloutua. Mutta kysyttäessä usko Kristukseen on tunnustettava.

Palkintona opetuslapsena olostä on se, että tuomiolla Jeesukselle uskolliset on Ihmisen Poika tunnustava. Jae kymmenen kuuluu lukea yhdessä jakeiden yksitoista ja kaksitoista kanssa. Jakeessa kymmenen todetaan, että Ihmisen Poikaa vastaan sanottu annetaan anteeksi, mutta Pyhää Henkeä herjannut ei saa anteeksi. Kirkon käsityksen mukaan Ihmisen Poikaa vastaan tarkoitettu synti oli Jeesuksen aikalaisten hyvin kriittistä arvostelua siitä, että Hän söi ja joi syntisten kanssa. Se on myös sitä, että ennen kääntymystään uskoon ihminen pitää Jeesusta tavallisena ihmisenä.

Mikä tämä Pyhän Hengen herjaus on? Jakeessa yksitoista puhutaan synagogan ja esivallan eteen viemisestä. Jae kaksitoista kertoo, että Pyhä Henki neuvoo, mitä pitää sanoa. Synti Pyhää Henkeä vastaan on itsepäinen kieltäytyminen vastaanottaa kristillinen sanoma, mitä Pyhälle Hengelle kihlattu Kirkko julistaa kaikille (vrt. Luuk. 8: 10; 11: 14 – 26; vrt. myös Matt. 12: 31 – 32). Mutta jos ihminen kääntyy, tunnustaa syntinsä Pyhää Henkeä vastaan, niin sekin annetaan anteeksi. Pysyvää Pyhän Hengen kieltämistä ei voi antaa anteeksi.

Usean tunnustajien juhlan aamupalveluksen evankeliumi (kreikkalainen perinne)

(Matt. 7: 12 – 21)

”Herra sanoi: ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille. Tässä ovat laki ja profeetat. Menkää sisään ahtaasta portista. Monet menevät avarasta portista ja laveaa tietä, mutta se vie kadotukseen. Miten ahdas onkaan se portti ja kapea se tie, joka vie elämään, ja vain harvat löytävät sen! ”Varokaa vääriä profeettoja. He tulevat luoksenne lampaiden vaatteissa, mutta sisältä he ovat raatelevia susia. Hedelmistä te heidät tunnette. Eihän orjantappuroista koota rypäleitä, eikä ohdakkeista viikunoita. Hyvä puu tekee hyviä hedelmiä, huono puu kelvottomia hedelmiä. Ei hyvä puu voi tehdä kelvottomia eikä huono puu hyviä hedelmiä. Jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, kaadetaan ja heitetään tuleen. Hedelmistä te siis tunnette heidät. ”Ei jokainen, joka sanoo minulle Herra, Herra, pääse taivasten valtakuntaan. Sinne pääsee se, joka tekee taivaallisen Isäni tahdon.”

Teksti on osa vuorisaarnaa, sen loppupuolelta. Tekstin aloittaa kultainen sääntö: ”Kaikki, mitä te tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille. Tätä sääntöä voi pitää koko vuorisaarnan tiivistelmänä. Vanhassa testamentissa on tekstejä, jotka edeltävät tai johtavat kultaiseen sääntöön (vrt. 5. Moos. 15: 12 – 15; Tob. 4: 15; Siir. 31: 15; Obadja 15). Rabbi Hillel kiteytti koko juutalaisen lain seuraavasti: ”Mikä sinulle on vastenmielistä, älä tee sitä lähimmäisesikään”.

Käsky on koettu tärkeäksi jo varhaisessa kirkossa (Didakhe 1: 2). Sääntö on myös esillä kreikkalaisessa filosofiassa, erityisesti stoalaisilla. Sääntö löytyy myös jossain muodossa myös muissa uskonnoissa. Se kehoittaa meitä toimimaan muiden ihmisten hyväksi.

Ahdas portti kertoo siitä liitosta, jonka Jumala on tehnyt valittujensa kanssa. Näiltä edellytetään oikeaa uskoa joka tulee esille oikean toiminnan kautta. Lavea tie ovat ne, jotka eivät kuulu liittoon. Ahtaana portin kulkijat löytävät elämän, siis elämän Jumalan yhteydessä. Lavean portin kulkijat kadottavat Jumalan. Kahden eri tien olemassaolosta ja oikeasta toiminnasta on esillä myös Vanhassa testamentissa (5. Moos. 30: 15 – 20; Ps. 1; Sananl. 4: 17 – 18; 12: 28; 15: 24) sekä varhaiskristillisessä kirjallisuudessa (Didakhe, luvut 1 - 6; Barnabas 18: 1 - 2).

Profeetallisuus on Hengen ohjaamaa tai karismaattista toimintaa. Matteuksen evankeliumissa profeetoista on vähän mainintoja. Matteus ei ole profeettoja vastaan, mutta hän on varovainen suhteessa heihin, ettei heidän toimintansa ylikorostuisi varhaisessa kirkossa. Matteus selkeästi pyrkii keskittymään Jeesuksen opetukseen. Matteus on samanaikaisesti myös opettaja ja korosti luovuutta, joten hän ei vastustanut profeettoja. Hän on paimen, joka pyrkii pitämään ongelmat poissa.

”Varokaa vääriä profeettoja” eli väärää opetusta. Jo varhaisen kirkon aikana esiintyi totuudesta poikkeavaa opetusta. Nämä väärät opettajat ovat samanaikaisesti taitavia, mutta petollisia. Lampaiden vaatteet tarkoittaa nöyristelevää ja imartelevaa esiintymistä. He puhuvat makeasti, mutta heidän puheeseensa sisältyy ansa. Raatelevat sudet esiintyvät jo Vanhassa testamentissa (vrt Hes. 22: 27; Sef. 3: 3). Mistä tuntee oikean ja väärän profeetan? Heidän työnsä hedelmistä. Väärä profeetta voi jonkin aikaa onnistua näyttelemisessään. Mutta jos profeetan työ ei tuokaan hyvää tulosta vaan esimerkiksi hajaannuksen tai riitoja, silloin hän ei ollut oikea profeetta.

Jeesus kuvaa tekopyhiä sanoilla orjantappura ja ohdake. ”Huono puu” on jokainen sellainen ihminen, joka on mieltynyt mukavaan ja hillittömään elämään. Huono puu ei voi tuottaa hyvää hedelmää. Tekstin kohdalla tulee olla tarkka. Teksti ei kiellä sitä mahdollisuutta, etteikö huonosta puusta voi tulla hyvä puu. Muutos on mahdollinen, mutta se edellyttää mielenmuutosta eli katumusta.

Tämän tekstin samankaltaisuus Johannes Kastajan opetuksen kanssa on näkyvä (Matt. 3: 8 – 11). Johannes opettaa: ”Tehkää hedelmää, jossa kääntymyksenne näkyy” ja edelleen: ”Kirves on jo pantu puun juurelle, jokainen puu, joka ei tee hedelmää, kaadetaan ja heitetään tuleen.” Hedelmä, jossa kääntymys näkyy, on katumus ja siitä alkava oikea elämäntapa.

Kenelle Jeesus ja Johannes puhuivat? Johannes toimi Juudean erämaassa ja Juudean asukkaat olivat (pääasiassa) juutalaisia. Jeesuksen puheen kuulijoina mainitaan erikseen sekä kansanjoukot että opetuslapset. Todennäköisesti enemmistö kuulijoista oli juutalaisia.

”Ei jokainen, joka sanoo minulle Herra, Herra, pääse taivasten valtakuntaan.” Se muistuttaa profeetta Hoosean tekstiä: ”Se huutaa minulle: ”Jumalani! Me tunnemme sinut, me olemme Israel!” (Hoos. 8: 2) Kirkon kannalta ymmärrettynä tässä Jeesus jo paljastaa itsensä. Sana ”minulle” kohdistuu Jeesukseen. Sana Herra on sana, jolla kuvattiin myös Jumalaa. Jeesus, tosin vielä peitellysti, kertoo olevansa Jumala. Lause kertoo, että suullisen puheen lisäksi tarvitaan toimintaa. Sitä ei ole jokin yksittäinen teko, vaan se on koko ihmisen elämään vaikuttava asenne. Jumalan valtakuntaan pääsee se, ”joka tekee taivaallisen Isäni tahdon.”

Usean tunnustajan juhlan epistola (slaavilainen perinne)

(Ef. 6: 10 – 17)

”Veljet, vahvistukaa Herrassa, ottakaa voimaksenne hänen väkevyytensä. Pukekaa yllenne Jumalan taisteluvarustus, jotta voisitte pitää puolianne Paholaisen juonia vastaan. Emmehän me taistele ihmisiä vastaan vaan henkivaltoja ja voimia vastaan, tämän pimeyden maailman hallitsijoita ja avaruuden pahoja henkiä vastaan. Ottakaa siis yllenne Jumalan taisteluvarustus, niin että kykenette pahan päivän tullen tekemään vastarintaa ja selviytymään taistelusta pystyssä pysyen. Seiskää lujia! Kiinnittäkää vyöksenne totuus, pukeutukaa vanhurskauden haarniskaan ja sitokaa jalkineiksenne alttius julistaa rauhan evankeliumia. Ottakaa kaikessa suojaksenne uskon kilpi, jolla voitte sammuttaa pahan palavat nuolet. Ottakaa myös pelastuksen kypärä, ottakaa Hengen miekka, Jumalan sana.”

Tekstimme on efesolaiskirjeen loppupuolelta, siinä on viimeiset kehotukset taistella paha vastaan. Tämän jälkeen kirjeessä ovat enää lopputervehdykset.

Efesolaiskirjeen alkuosa on enemmän opillinen ja kertoo Kristuksen voitosta. Nyt seuraavat kehotukset taistella paha vastaan. Vaikka Kristus on voittanut pahan, niin meidän on tehtävä se sama omassa elämässämme. Elämä on taistelua paha vastaan. Tämä paha ei ole ”lihaa ja verta” vaan se merkitsee taistelua Saatanan johtamia pahoja henkiä vastaan. Kristityn voimana on Jumalan väkevyys jonka avulla paha (Saataka) on voitettavissa Me emme taistele pahoja henkiä vastaan yksinään, vaan yhdessä Jumalan kanssa. Sanan taistelu sijasta voisimme käyttää myös sanaa paini, joka kuvaa paremmin sitä kamppailua, mitä käydään paholaista vastaan. Paholainen ei taistele meidän kanssamme suoraan, vaan hän käyttää hyväkseen juonimista (epäsuoraa toimintaa).

Jae 12 tuo esille myös ajanlaskumme alun juutalaisen tavan ymmärtää avaruutta. Sen mukaan lähempänä ihmisten maailmaa on voimia, jotka taistelevat Jumalaa vastaan ja Jumalan lähellä on voimia, jotka ovat Hänen puolellaan. Nykyinen suomennos puhuu henkivalloista ja voimista, avaruuden pahoista hengistä. Vanhemmassa suomennoksessa käytetään sanoja hallitukset ja vallat.

Paavali kuvaa kristityn varustautumista paha vastaan käyttäen Vanhan testamentin esimerkkejä Jumalan varusteista (Jes. 11: 4 - 5; 52: 7; 59: 17, kts. myös Viisauden kirja 5: 17 – 20). Tällainen jumalallinen varustus takaa kristitylle menestyksen hengellisessä taistelussa.

Me taistelemme Paholaisen juonia vastaan. Meitä vastaan Paholainen ei toimi suoraan. Me emme murhaa tai varasta. Mutta Paholainen viekottelee meidät tekemään jotain muuta, sellaista, mitä me emme ensin tunnista synniksi, mutta joka erottaa meidät Jumalasta.

Tekstissä mainittu paha päivä tarkoittaa elämämme aikaa. Sinänsä aika ei ole paha. Mutta tässä elämässämme ajassa vaikuttavat pahan voimat. Kehotus ”pahan päivän tullen tekemään vastarintaa” merkitsee siis elämämme jokaista päivää. Paholaisella on mahdollisuus viekoitella meitä aina Kristuksen toiseen tulemiseen asti.

Paavali käyttää sotasanastoa. Taistelussa se, joka seisoo, voittaa. Seistä lujina merkitsee puolustautumista ja voittamista. Tekstissä tarkoitettu totuus merkitsee kristillistä opetusta, jonka avulla Paholainen voidaan voittaa. Kristillisestä opetuksesta luopuminen merkitsisi häviämistä. Paitsi opin pitämistä oikeana, totuus on myös sen mukaista elämää, pukeutumista ”vanhurskauden haarniskaan”.

Usko on se kilpi, joka torjuu ”pahan palavat nuolet”. Kun ajatuksiimme tulee epäily Jumalan opetusta vastaan, niin silloin usko suojelee meitä.

Luettelossa ainoa ”hyökkäävä asia” on Hengen miekka. Tällä tarkoitetaan evankeliumin julistamista. Jokaisen kristityn tehtävänä on ”julistaa rauhan evankeliumia”. Ilosanoman levittäminen (jokainen omalla oikealla tavallaan) kuuluu kaikille. Se ei välttämättä merkitse nimenomaan puhumista tai kuuluttamista, vaan elämää evankeliumin opetuksen mukaan.

Kun meidät kastettiin, me saimme tekstin mainitsevat hengelliset aseet paholaista vastaan. Se on Jumalan voima, joka vaikuttaa meissä (Ef. 1: 19 – 23; 3: 16 – 21). Tätä voimaa meidän on käytettävä kasvaessamme kohti Jumalaa.

Usean tunnustajan juhlan epistola (kreikkalainen perinne)

(2. Tim. 2: 1 – 10)

”Poikani Timoteus, vahvistakoon siis Kristuksen Jeesuksen armo sinua! Kaikki, mitä olet monien todistajien läsnä ollessa minulta kuullut, sinun tulee uskoa luotettaville ihmisille, jotka pystyvät myös opettamaan muita. Kärsi sinäkin vaivaa niin kuin Kristuksen Jeesuksen kelpo sotilas. Ei kukaan sotilaana palveleva sekaannu jokapäiväisen elämän toimiin, jos haluaa, että päällikkö on häneen tyytyväinen. Ei myöskään urheilija saa voitonseppelettä, ellei hän kilpaile sääntöjen mukaisesti. Maanmiehen, joka raskaan työn tekee, tulee ensimmäisenä saada osansa sadosta. Mieti sanojani! Herra kyllä antaa sinulle ymmärrystä kaikkeen. Muista, että Jeesus Kristus, Daavidin jälkeläinen, on herätetty kuolleista, niin kuin minä julistan. Hänen vuokseen minä kärsin, olen vieläpä kahleissa kuin rikollinen. Mutta Jumalan sana ei ole kahleissa. Siksi kestä mitä tahansa

Jumalan valittujen tähden, jotta hekin saavuttaisivat pelastuksen, jonka Kristus Jeesus on hankkinut, ja sen mukana ikuisen kirkkauden.”

”Vahvistakoon siis Kristuksen Jeesuksen armo sinua” viittaa edeltävään tekstiin, jossa Paavali pyysi Onesiforokselle Herran laupeutta. Timoteuksen tuli seurata Onesiforoksen esimerkkiä toiminnassaan. Onesiforos auttoi Paavalia paljon.

Seuraavaksi Paavali kirjoittaa uskon ja opetuksen siirtämisestä kolmannelle sukupolvelle. Timoteus on ensimmäinen sukupolvi, joka siirtää opetuksen ”luotettaville ihmisille” (toinen sukupolvi), jotka opettavat ”muita” (kolmas sukupolvi). ”Monien todistajien läsnä ollessa minulta kuullut” voi tarkoittaa useita asioita. Se voi liittyä Timoteuksen vihkimiseen (2. Tim. 1: 6; 1. Tim. 1: 18; 4: 14) tai siihen, että jokin asia oli ”vahvistettava kahden tai kolmen todistajan sanalla” (5. Moos. 19: 15).

Tässä on esillä selvä ketju opetuksen siirtämisestä eteenpäin. Opetus tulee Paavalilta, joka sai sen Kristukselta. Mitään ei ole salattu vain pienelle ryhmälle, niin kuin yleensä muissa tuon ajan uskonnoissa. Tämä opetus on siis tarkoitettu kaikille Kirkon jäsenille.

Kristityn elämään kuuluu usko ja Kirkon opin siirtäminen seuraavalle sukupolvelle. Sen lisäksi kristitty voi joutua kohtaamaan erilaisia vaikeuksia. Paavali kehottaa Timoteusta kärsimään vaivaa ja antaa kolme esimerkkiä seurattavaksi. Ne eivät ole hänen omaa tuotostaan, vaan hän on lainannut ne stoalaisesta filosofiasta. Paavali on käyttänyt samantapaisia esimerkkejä muualla (1. Kor. 9: 7, 24 – 27). Tässä sotilas opettaa tarvetta määrätietoiseen toimintaan, urheilija itsensä kieltämiseen ja maamies voimakkaaseen ponnistukseen.

Paavali ei kuitenkaan tarkasti kerro, mitä hänen esimerkkinsä tarkoittavat. Timoteuksen pitää itse ymmärtää Herran avulla sanojen merkitys: ”Mieti sanojani! Herra kyllä antaa sinulle ymmärrystä kakkeen.”

Tekstin loppuosa kertoo Paavalin uskollisuudesta Kristukselle. Jumala antaa ymmärryksen kaikkeen. Tässä ”kaikki” tarkoittanee Jumalan ilmoitusta. Hän ilmaisee oppinsa lähteen selvästi: ”minun evankeliumini mukaan”. Tässä se merkitsee Paavalin julistamaa ilosanomaa. Hän ilmaisee myös, että Kristus on herätetty kuolleista.

Yhden tunnustajan juhlan evankeliumi (kreikkalainen perinne)

(Mark. 8: 34 – 9: 1)

”Herra sanoi: ”Jos joku tahtoo kulkea minun jäljessäni, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua. Sillä se, joka tahtoo pelastaa elämänsä, kadottaa sen, mutta joka elämänsä minun tähteni ja evankeliumin tähden kadottaa, on sen pelastava. Mitä hyödyttää ihmistä, jos hän voittaa omakseen koko maailman mutta menettää sielunsa? Millä ihminen voi ostaa sielunsa takaisin? Joka tämän uskottoman ja syntisen sukupolven keskellä häpeää minua ja minun sanojani, sitä Ihmisen Poika on häpeävä, kun hän tulee Isänsä kirkkaudessa pyhien enkelien kanssa.” Hän sanoi vielä: ”Totisesti: tässä joukossa on muutamia, jotka eivät kohtaa kuolemaa ennen kuin näkevät, että Jumalan valtakunta on tullut voimassaan.”

Sama teksti on Matteuksella (Matt. 16: 24 – 28) sekä Luukkaalla (Luuk. 9: 23 – 27).

Ennen tätä kertomusta Jeesus oli selittänyt opetuslapsilleen tulevasta kärsimisestään, kuolemastaan ja ylösnousemuksestaan. Tällöin Pietari ymmärtämättömyydessään nuhteli Jeesusta tällaisesta opetuksesta. Jeesus vastasi Pietarille, että tämän ajatukset eivät ole Jumalasta, Hän jopa nimittää Pietaria Saatanaksi. Nyt Markus kertoo, kuinka Jeesus kutsui väkijoukon ja opetuslapsensa kertoakseen mitä merkitsi seurata Häntä. Kuulijoiden runsaslukuisuus tarkoittaa, että tämä puhe on tarkoitettu kaikille (myös meille). Samalla on muistettava, että Pietari oli edellä nuhdellut Jeesusta siitä, että Jeesus oli puhunut opetuslapsille tulevasta kuolemastaan. Näin Jeesuksen sanat oli erityisesti osoitettu Pietarille.

Ristin kantaminen oli asia, minkä juutalaiset tiesivät. Se oli Rooman vallan äärimmäinen keino hallita valloitetujen alueiden kansoja. Siinä rikollinen kantoi tulevan ristinsä poikki puun sille paikalle, missä hänet ristiinnaulittiin. Voi olla, että Jeesus tällä esimerkillä tarkoitti sitä, että Hänen seuraajiensa oli alistuttava Jumalan tahtoon samalla tavoin, kuin ristiinnaulittava joutui alistumaan kuolemantuomion toteuttamiseen. Emme tiedä, tarkoittiko Jeesus puheensa tällä kohdalla omaa ristiinnaulitsemistaan. Varhainen kirkko varmasti ymmärsi tämän tekstin Jeesuksen kuolema mielessään.

Varhaisessa kirkossa ymmärrettiin, että tässä yhteydessä ei puhuttu vain mahdollisesta kuolemasta. Pelkkä kuolema ei ketään pelasta. Kristuksen seuraaminen merkitsee ihmisen elämässä oikeaa toimintaa, oikeaa elämäntapaa. Kärsimys ei ole kristitylle rangaistus vaan se merkitsee langenneen maailman voittamista Jumalan valtakunnan vuoksi. Se on langenneen ihmisen himojen ja halujen ristiinnaulitsemista (Gal. 5: 24). Siihen kuuluu lähimmäisen rakastaminen ja oman itsekkyyden kieltäminen.

”Sillä se, joka tahtoo pelastaa elämänsä, kadottaa sen, mutta joka elämänsä minun tähteni ja evankeliumin tähden kadottaa, on sen pelastava.” Markus poikkeaa muista siinä, että hän mainitsee myös evankeliumin tässä yhteydessä. Evankeliumi ei merkitse tässä kirjaa, vaan ilosanomaa tai hyvää uutista Jeesuksesta tai Jeesusta itseään.

Jumala on elämä. Oleminen Jumalan yhteydessä merkitsee todellista elämää. Elämän kadottaminen merkitsee, että ihminen menettää yhteytensä Jumalaan. Kadotus on oikea sana tässä yhteydessä. Usein se korvataan sanalla helvetti. Helvetti oli aikanaan Jerusalemin kaupungin kaatopaikka, jonne hylättiin tarpeeton tavara, Helvetin lieskat kertoivat jätteiden polttamisesta. Ihminen omilla valinnoillaan tässä elämässä valitsee oman paikkansa tulevaisuudessa. Tätä valintaa Jumala kunnioittaa. Katumus on meille annettu mahdollisuus palata takaisin Jumalan yhteyteen. Katumus on mahdollista vain tämän elämän aikana. Tulevassa maailmassa se ei enää ole mahdollista.

”Millä ihminen voi ostaa sielunsa takaisin?” Sana, mikä on käännetty sanalla sielu, voidaan kääntää myös sanoilla henki tai elämä. Se voidaan ymmärtää merkityksessä ”todellinen itse”, siis se, joka tuntee ja ajattelee. Seuratessaan Jeesusta ihminen tulee todelliseksi itsekseen. Maallinen valta tai rikkaus ei voi lunastaa ihmisen langennutta sielua tai olla hyödyksi tulevassa elämässä.

”Joka tämän uskottoman ja syntisen sukupolven keskellä häpeää minua ja minun sanojani, sitä on Ihmisen Poika häpeävä.” Jotkut tutkijat näkevät tässä lauseessa eron maan päällä toimivan Jeesuksen (minua ja minun sanojani) sekä Ihmisen Pojan välillä. Varhainen kirkko näki tämän eron. Näyttää siltä, että maanpäällinen Jeesus ilmaisee itsensä viimeisellä tuomiolla Jumalan edessä olevana asianajajana tai syyttäjänä, joka toimii sen mukaan, miten Hänen opetukseensa vastattiin.

”Joka tämän uskottoman ja syntisen sukupolven keskellä häpeää minua” merkitsee Kristuksen Jumaluuden kieltämistä. Me emme saa kieltää Kristusta, sillä jos Häntä ei ole meidän summe todistuksella olemassa, niin silloin Hän ei meitä pelastanut. Kirkon ohje on: kuolemaa ei saa etsiä, mutta Kristusta ei saa kieltää.

”Tässä joukossa on muutamia, jotka eivät kohtaa kuolemaa ennen kuin näkevät, että Jumalan valtakunta on tullut voimassaan.” Teksti edellyttää, että Jumalan valtakunnan tullessa elossa on vielä osa kuulijoista. Jumalan valtakunnan tuleminen voi merkitä aikojen lopussa tapahtuvaa Kristuksen toista tulemistä ja valtakunnan lopullista perustamista. Sillä voidaan myös viitata Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen. Kaikkein todennäköisintä on, että Jeesus viittasi

tulevaan kirkastumiseensa, jossa kolme Hänen opetuslastaan jo kokivat Jumalan valtakunnan. Tämä on luonnollisin selitys. Seuraava kertomus meidän tämänpäiväisen tekstimme jälkeen on kertomus Kristuksen kirkastumisesta. Kirkko yhdistää kaikki nämä selitykset todeten, että kyse on niistä, jotka kaikissa sukupolvissa kokevat Jumalan valtakunnan läsnäolon.

Usean tunnustajan juhlan evankeliumi (vaihtoehto 1)

(Matt. 10: 32 – 33, 37 – 38; 19: 27 – 30)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Joka tunnustautuu minun omakseni ihmisten edessä, sen minäkin tunnustan omakseni Isäni edessä taivaissa. Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, sen minäkin kiellän Isäni edessä taivaissa.” Joka rakastaa isäänsä tai äitiänsä enemmän kuin minua, ei kelpaa minulle, eikä se, joka rakastaa poikaansa tai tytärtänsä enemmän kuin minua, kelpaa minulle. Joka ei ota ristiään ja seuraa minua, se ei kelpaa minulle.” ”Entä me?” kysyi silloin Pietari. ”Me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua. Mitä me siitä saamme?” Jeesus sanoi heille: ”Totisesti: kun Ihmisen Poika uuden maailman syntyessä istuutuu kirkkautensa valtaistuimelle, silloin tekin, jotka olette seuranneet minua, saatte istua kahdellatoista valtaistuimella ja hallita Israelin kahtatoista heimoa. Ja jokainen, joka minun nimeni tähden on luopunut talostaan, veljistään tai sisaristaan, isästään, äidistään tai lapsistaan tai pelloistaan, saa satakertaisesti takaisin ja perii iankaikkisen elämän. Mutta monet ensimmäiset tulevat olemaan viimeisiä ja viimeiset ensimmäisiä.”

Ensimmäiseksi on huomattava se, että tekstimme koostuu kolmesta eri kohdasta Matteuksen toimittamaa evankeliumia. Kaksi ensimmäistä ovat lähekkäisiä, samasta luvusta, mutta kolmas osa, se, joka alkaa Pietarin kysymyksestä, on eri luvusta. Jeesuksen vastaus linkittää asian kuitenkin alkuosan tekstiin.

Jeesuksen tunnustaminen, millä tämä teksti alkaa, löytyy hieman eri muodossa sekä Markukselta (Mark. 8: 38), että Luukkaalta (Luuk. 9: 26). Tekstin oleminen näissä kolmessa evankeliumissa kertoo tekstin merkityksestä, jota pidetään suurena. Todennäköisesti Markuksen tekstimuoto on lähimpänä alkuperäistä, Matteus on hieman muokannut tekstiä.

Meidän tuleva kohtalomme tulee siitä, miten me elämämme aikana suhtaudumme Jeesukseen. Me emme saa kieltää Häntä. Tämä tuntuu loogiselta, sillä jos me kiellämme Herran, joka pelasti meidät, samalla me kiellämme pelastusteon itseltämme. Kannattaa myös huomata tässä yhteydessä, että tässä ei kehoiteta etsimään marttyyriutta, vaikka se voi tulla ihmisen osaksi.

Kirkon opettajat kiinnittävät huomiota tekstin yksityiskohtiin, jotka antavat sille merkitystä. ”Joka tunnustautuu minun omakseni” on eri asia kuin ”joka tunnustaa minut”. Se, joka tunnustautuu Kristuksen omaksi, on Kristuksessa, ja hän saa myös armon ylhäältä. Kieltämisen kohdalla muoto on: ”joka ihmisten edessä kieltää minut”. Silloin ihminen ei ole Kristuksessa eikä hänellä ole armoa. Uskomisen pelkästään sydämessä ei riitä, tarvitaan ihmisen kieli tuomaan usko esille ja todistamaan Kristuksesta.

Myöskin seuraava kohta, oman perheen rakastaminen ja Kristuksen seuraaminen, on varhaista materiaalia ja löytyy hieman eri muodossa niin Markukselta (Mark. 8: 34 – 35, 10: 29 – 30) kuin Luukkaaltakin (14: 26 – 27, 18: 29). Tässä on kutsu radikaaliin opetuslapsena olemisen muotoon.

Uusimmassa käännöksessä Luukas 14: 26 käännös on muodossa ”ei ole valmis luopumaan” omaisistaan. Vanhemmassa käännöksessä, joka on tässä yhteydessä tarkempi, on ”eikä vihaa”. Luukkaan teksti tuntuu olevan hyvin ankarassa muodossa. Tässä kohtaa oikeampi käännös on ”rakastaa vähemmän”. Matteuksen käännös: ”rakastaa, enemmän kuin minua”, lienee lähimpänä totuutta. Läheisiä tulee rakastaa mutta vielä enemmän tulee rakastaa Kristusta. Todennäköisesti Q-lähteen teksti on ollut vaikeassa muodossa ja Luukas on ollut sille ankaran uskollinen. Vaikka Jeesuksen sanat tuntuivat olevan perheitä vastaan, sitä Hänen opetuksensa ei ole (vrt. Matt. 15: 4 – 6).

Jeesuksen opetuslapsilleen esittämä vaatimus liittyy senaikaiseen tilanteeseen. Lähetytyön oli alettava heti ja voimakkaasti. Myös juutalainen perheajatus on toisenlainen. Niiden perheiden elämä, mistä joku lähti lähetytyöhön, jatkui ennallaan. Kuriositeettina voidaan mainita, että Pietarilla oli lähetytmatkoillaan mukana vaimonsa (1. Kor. 9: 5).

Perheen rakastamista teksti ei kiellä. Mutta se edellyttää opetuslapsilta valinnan tekemistä. Jumalan rakastaminen on tärkeintä. Samalla kun rakastamme Jumalaa, rakastamme myös läheisiämme.

Profeetta Miika ennusti tilanteesta, jossa ”Poika halveksii isäänsä, tytär nousee äitiään vastaan, miniä anoppiaan vastaan. Viholliset ovat talon omaa väkeä” (Miika 7: 6). Samaa asiaa käsitteli myös evankelista Luukas (Luuk. 12: 52 – 53). Perheenjäsenten sisäiset ristiriidat (esimerkiksi uskon asioista) ovat johtaneet profeetta Miikan ennustamaan tilanteeseen. Paitsi eri sukupolvien jakaantuneisuutta toisistaan, tekstiä on selitetty myös niin, että vanhan liiton kannattajat ovat torjuneet uuden, Kristukseen perustuvan liiton. Tekstiä on selitetty myös hengellisenä taisteluna

vanhan synnillisen olomuotomme ja Kristuksessa uudistuneen olomuotomme, välillä (vrt. Ef. 4: 20 24).

Jeesus edellyttää, että otamme ristimme ja seuraamme Häntä. Varhaisessa kirkossa se saattoi merkitä todellista marttyyriutta. Meille se merkitsee Kristuksen opetuksen mukaista elämää. Jokaisella on oma ristinsä. Jumala on sen meille antanut. Meidän on otettava se risti (tehtävä), mikä meille on annettu, ei sitä, minkä itse haluaisimme ottaa.

Tekstin kolmannessa osassa Pietari kysyy Jeesukselta opetuslasten kohtaloa. Jeesus vastaa kahdella eri tavalla, ensin koskien kahdentoista lähimmän opetuslapsen kohtaloa ja sitten koskien kaikkia opetuslapsia.

”Uuden maailman syntyessä” tarkoittaa viimeistä tuomiota ja Jumalan valtakunnan toteutumista. ”Ihmisen Poika istuutuu kirkkautensa valtaistuimelle” kuvaa viimeistä tuomiota. ”Saatte istua kahdellatoista valtaistuimella ja hallita Israelin kahtatoista heimoa.” Tässä yhteydessä puhe on kahdestatoista opetuslapsesta. Samasta asiasta Paavali kirjoitti korinttilaisille, mutta hänen mukaansa ”pyhät tulevat kerran olemaan maailman tuomareina” (1. Kor. 6: 2). Israelin heimot eivät olleet enää olemassa siinä muodossa, kuin Vanha testamentti kuvaa, mutta viimeisinä aikoina Jeesus oli kokoava kansan, kuten profeetta Hesekiel ennusti (Hes. 47: 13). Hallinnon tuli tapahtua yhdessä, opetuslapsille ei uskottu yhtä heimoa.

Hallitseminen ei mekitse nyt sitä hallitsemista, mitä me maallisessa elämässä ajattelemme. Heille kuuluu hengellinen valta uskon asioissa. Tämä valta alkaa Kristuksen ylösnousemuksessa ja perustuu apostolien oman elämän todistukseen. Tämä valta on apostoleilla ja heidän toimintansa jälkeen (vihkimyksen kautta) kirkon papistolla. Tätä valtaa Kirkko käyttää matkalla kohti taivasta (vrt. Matt. 16: 19; Joh. 20: 23, syntien anteeksi antaminen).

Pietarin kysymyksessä ovat sanat ”seuranneet sinua”. Jeesuksen vastauksessa nämä sanat toistuvat. Kyse on seuraamisesta loppuun asti. Yksi opetuslapsista ei seuraa Häntä loppuun asti: Juudas Iskariot. Jeesuksen sanat hallitsemisesta eivät siis koske häntä.

Vielä huomio ”istumisesta”. Sitä ei pidä ymmärtää kirjaimellisesti. Siinä kerrotaan tuon ajan yhteiskunnasta, jossa keisarin (kuninkaan, maaherran jne.) kanssa saivat istua vain ne, jotka olivat osallisia hallinnossa tai muuten korkea-arvoisia.

Jeesus laajentaa opetustaan opetuslasten ryhmän ulkopuolelle. Niille, jotka ovat luopuneet omaisistaan tai omaisuudestaan Jeesuksen nimen tähden, luvataan iankaikkinen elämä. Sana satakertainen tarkoittaa ”hyvin paljon”. Entisen tilalle tulee uutta. Se on uusi suhde Jumalaan ja Hänen pyhiinsä, osallisuus taivasten valtakunnan iankaikkiseen elämään.

”Mutta monet ensimmäiset tulevat olemaan viimeisiä ja viimeiset ensimmäisiä” on varoitus, myös meille. Meidän on toimittava oikein, ettemme menetä paikkaamme taivasten valtakunnassa. Historiallisesti se on voinut tarkoittaa sitä, että Jumalan valitun kansan jäsenet, juutalaiset, eivät olekaan ensimmäisiä, vaan tilalle nousevat pakanat.

Usean tunnustajan juhlan evankeliumi (vaihtoehto 2)

Luuk. 12: 8 – 12

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Minä sanon teille: Joka tunnustautuu minun omakseni ihmisten edessä, sen on Ihmisen Poika tunnustava omakseen Jumalan enkelien edessä. Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, se tullaan kieltämään Jumalan enkelien edessä. Ja jokaiselle joka sanoo jotakin Ihmisen Poikaa vastaan, annetaan anteeksi, mutta sille, joka herjaa Pyhää Henkeä, ei anteeksi anneta. ”Kun teitä kuljetetaan synagogiin ja viranomaisten ja esivallan eteen, älkää olko huolissanne siitä, mitä puhutte ja miten puolustatte itseänne. Kun se hetki tulee, Pyhä Henki neuvoo, mitä teidän on sanottava.”

Meidän on pelottomasti tunnustauduttava Kristuksen omaksi. Me emme saa kieltää Häntä. Jos me kiellämme Kristuksen, me samalla kiellämme itseltämme pelastuksen. Mutta tässä ei kehoiteta etsimään kuolemaa. Mahdollisten vainojen aikana voi paeta, piiloutua. Mutta kysyttäessä usko Kristukseen on tunnustettava.

Palkintona opetuslapsena olostä on se, että tuomiolla Jeesukselle uskolliset on Ihmisen Poika tunnustava. Jae kymmenen kuuluu lukea yhdessä jakeiden yksitoista ja kaksitoista kanssa. Jakeessa kymmenen todetaan, että Ihmisen Poikaa vastaan sanottu annetaan anteeksi, mutta Pyhää Henkeä herjannut ei saa anteeksi. Kirkon käsityksen mukaan Ihmisen Poikaa vastaan tarkoitettu synti oli Jeesuksen aikalaisten hyvin kriittistä arvostelua siitä, että Hän söi ja joi syntisten kanssa. Se on myös sitä, että ennen kääntymystään uskoon ihminen pitää Jeesusta tavallisena ihmisenä.

Mikä tämä Pyhän Hengen herjaus on? Jakeessa yksitoista puhutaan synagogan ja esivallan eteen viemisestä. Jae kaksitoista kertoo, että Pyhä Henki neuvoo, mitä pitää sanoa. Synti Pyhää Henkeä

vastaan on itsepäinen kieltäytyminen vastaanottaa kristillinen sanoma, mitä Pyhälle Hengelle kihlattu Kirkko julistaa kaikille (vrt. Luuk. 8: 10; 11: 14 – 26; vrt. myös Matt. 12: 31 – 32). Mutta jos ihminen kääntyy, tunnustaa syntinsä Pyhää Henkeä vastaan, niin sekin annetaan anteeksi. Pysyvää Pyhän Hengen kieltämistä ei voi antaa anteeksi.